

Ίστορικά - Έθνικά

■ 106η Έπέτειος: Συνθήκη Βουκουρεστίου 28.7/10.8.1913

‘Η Απελευθέρωση τής Μακεδονίας*

«Τὰ τείχη τής Ελλάδος είναι ή Μακεδονία»

Παρήλθον ήδη 106 συναπτά έτη από τὸ 1913, κατὰ τὸ ὁποῖο ή Μακεδονία ἀπελευθερώθη ὕστερα ἀπὸ μακροὺς καὶ σθεναροὺς ἀγῶνας τῶν Πανελλήνων.

‘Η Μακεδονία, πὸ εἶναι ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα ή πλέον αἰματοβαμμένη περιοχή τής Ελλάδος, καὶ στὴν ὁποῖαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔλαβαν χώραν ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶνας, οἱ Βαλκανικοὶ Πόλεμοι καὶ οἱ δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι, εἶναι ἀνεκαθεν ὁ προμαχὼν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸ βᾶθρο τής Ἑλληνικῆς καὶ τής Παγκόσμιας Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ. **Εἶναι** κυριολεκτικῶς τὸ προπύργιο καὶ ή ἐθνικὴ ἔπαλξις τής Ελλάδος.

‘Η σημαία τής Μακεδονίας κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα.

Τὰ τείχη τής Ελλάδος εἶναι στὴν Μακεδονία.

Τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀποστολὴ τῶν Μακεδόνων τὴν περιγράφει ἐναργῶς ὁ ἐπιφανὴς ἱστορικὸς Μεγαλοπολίτης Πολύβιος (Β΄ αἰ. π.Χ.), ὁ ὁποῖος ἐκθέτει μὲ σαφήνεια τοὺς ἀδιάλειπτους ἀγῶνες τῶν Μακεδόνων ἐναντίον τῶν βαρβάρων «ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀσφαλείας» καὶ τονίζει μὲ ἔμφαση τοὺς μεγάλους κινδύνους πὸ θὰ διέτρεχε ή Ελλάς, ἂν οἱ Μακεδόνες δὲν ἐχρησίμευαν ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ὡς «πρόφραγμα», δηλαδὴ ὡς προμαχῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Εἰδικώτερα, ὁ Πολύβιος τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀποστολὴ τῶν Μακεδόνων τὴν περιγράφει μὲ τὶς ἐξῆς χαρακτηριστικὲς φράσεις:

«... πηλίκης δεῖ τιμῆς ἀξιοῦσθαι Μακεδόνας, οἱ τὸν πλείω τοῦ βίου χρόνον οὐ παύονται διαγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς βαρβάρους ὑπὲρ τής τῶν Ἑλλήνων ἀσφαλείας; ὅτι γὰρ αἰεὶ ποτ' ἂν ἐν μεγάλοις ἦν κινδύνους τὰ κατὰ τοὺς Ἑλληνας, εἰ μὴ Μακεδόνας εἶχομεν πρόφραγμα...» (Πολυβίου Ἱστορίαι, Θ΄ 35).

* * *

‘Ο Μακεδονικὸς Ἀγῶνας (1870-1908), συνέβαλε ἀποφασιστικὰ

Φωτογραφικό στιγμιότυπο από την άφιξη των αντιπροσώπων των εμπλεκόμενων χωρών, στο Βελιγράδι, μέσα στο πλαίσιο των επαφών για την ύπογραφή της Συνθήκης του Βουκουρεστίου, Βελιγράδι, 3 Αυγούστου 1913. (Επιστολικό δελτάριο Σερβικής προελεύσεως. Διαστ. 140 x 92 χιλ.)

ἀποκτοῦσε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἠπείρου, τὰς νήσους τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Κρήτη.

Ὅα πρέπει νὰ σημειωθῇ δεόντως, ὅτι στὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Μακεδονίας σπουδαίως συνέβαλε καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ μας Ἐκκλησία, ἡ ὁποία οὐσα στενῶς συνδεδεμένη μετὸν Μακεδονικὸ Ἑλληνισμό, ἀντιμετώπισε ἀπὸ κοινοῦ μετὰ αὐτὸν τὴν λαίλαπα τῆς Σλαβικῆς ἐπιβουλῆς, ἔχουσα χιλιάδας θυμάτων Κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ· ἄλλωστε, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ Ἐκκλησία προμαχεῖ πάντοτε εἰς ὄλους τοὺς Ἐθνικοὺς μας Ἀγῶνας.

Σύμβολο τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ὑπῆρξε ὁ Παῦλος Μελάς καὶ κατ' ἐξοχίην ὀργανωτῆς αὐτοῦ ὑπῆρξε, ἀναμφιβόλως, ὁ Λάμπρος Κορομηλάς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του τὸ 1904, ὡς Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος στὴν Θεσσαλονίκη, μετέβαλε τὸ Προξενεῖο αὐτὸ σὲ ἀληθινὸ Ἐπιτελεῖο διεξαγωγῆς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἐνῶ ὁ Ἴων Δραγούμης καὶ ὁ Μητροπολίτης Καστοριάς

στὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Μακεδονίας ποὺ ἐπραγματοποιήθη μετὰ τοὺς νικηφόρους Βαλκανικοὺς Πολέμους τῶν ἐτῶν 1912-1913 καὶ ἀνεγνωρίσθη αὐτὴ ὡς ἀναπόσπαστο τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας μετὰ τὴν Συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1913, ἐνσωματωθεῖσα στὸν ἐθνικὸ κορμό.

Συγκεκριμένως, τὴν 28ῃ Ἰουλίου 1913 (10ῃ Αὐγούστου νέου ἡμ.), ὑπεγράφη ἡ Συνθήκη Εἰρήνης τοῦ Βουκουρεστίου, μετὰ τὴν ὁποία ἐτερματίζετο ὁ Β' Βαλκανικὸς Πόλεμος καὶ ἡ Ἑλλὰς

Παῦλος Μελάς,
(1870-1904)

Γερμανὸς Καραβαγγέλης, Μητροπολίτης Καστοριάς, (1866-1935)

Ἴων Δραγούμης,
(1878-1920)

Η ΕΛΛΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1912

Η ΕΛΛΑΣ ΤΟΥ 1913

Η ΕΛΛΑΣ ΤΟΥ 1920

Γερμανός Καραβαγγέλης υπήρξαν οι κήρυκες τῆς ιδέας τοῦ ἐνό-
πλου ἀγῶνος.

Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶνας διεξήχθη μὲ ἀκατάβλητον σθένος καὶ
σπανίαν ἀγωνιστικὴν ἔξαρσιν καὶ ἐνθουσιασμόν καὶ τελικῶς χά-
ρις εἰς τὴν ἀρραγῆ ἐνότητα σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ χάρις
καὶ εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπέβη
νικηφόρος, ἀποτραπέντος ἔτσι τοῦ θανασίμου κινδύνου ἀφανι-
σμοῦ ποῦ διέτρεξεν τότε ἢ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων Ἑλληνικω-
τάτη Μακεδονία μας.

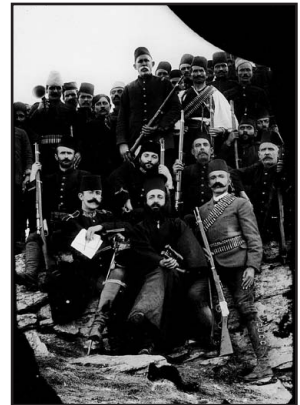
Τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα ἐπλαισίωσαν σταδιακῶς τόσον οἱ Ἕλ-
ληνες τῆς τουρκοκρατούμενης τότε Μακεδονίας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς
κυρίως τὴν Ἐκκλησία, τοὺς πρῶχοντες καὶ τὶς διάφορες Κοινο-
τικὲς Ἀρχές, ὅσον καὶ ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα.

Γεγονὸς ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως υπήρξε ἡ αὐτοθυσία τοῦ ἱεροῦ
Κλήρου.

* * *

Ἡ νικηφόρος ἔκβασις τοῦ Μακεδονικοῦ
Ἀγῶνος ἐνθουσίασε τοὺς Ἕλληνας καὶ προ-
παρασκεύασε τὸ ἔδαφος γιὰ νέους θριάμ-
βους τοῦ ἔθνους μας κατὰ τοὺς ἐπακολου-
θήσαντας, ἐπίσης, νικηφόρους Βαλκανικοὺς
Πολέμους τῶν ἐτῶν 1912-1913, οἱ ὅποιοι
εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς
Μακεδονίας καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆς ὡς
ἀναποσπάστου τμήματος τῆς Ἑλληνικῆς
Ἐπικρατείας μὲ τὴν Συνθήκην τοῦ Βουκου-
ρεστίου τοῦ 1913 (28.7/10.8).

Ὁ πρόωρος θάνατος τὴν 13ην Ὀκτωβρί-
ου 1904 τοῦ Παύλου Μελά, ὕστερα ἀπὸ προ-
δοσία τοῦ Βουλγάρου κομμιτατζῆ Μήτρου

Ὁ Μητροπολίτης Καστοριάς
Γερμανός Καραβαγγέλης,
πλαισιωμένος ἀπὸ
ἀξιωματικούς τοῦ
Ὁθωμανικοῦ Στρατοῦ.

Βλάχου, στὸ χωριὸ Στάτιστα τῆς Καστοριάς (τὸ ὁποῖο σήμερα φέρει τὸ ὄνομά του), ὄχι μόνο δὲν ἐκλόνησε τὸ ἠθικὸ τῶν Μακεδονομάχων, ἀλλ' ἀντιθέτως τὸ ἀναπτέρωσε καὶ διήγειρε ἀκόμη περισσότερο τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμό.

Οἱ ὄπλαρχηγοὶ Τσόντος Βάρδας, Δικώνυμος, Μακρῆς, Ἄγρας, Δεμέστιχας καὶ ἄλλοι ἀνέλαβαν στὴν συνέχεια δράσι μὲ τὴ συνεργασία τῶν ἐγχωρίων Μακεδονομάχων. **Χάρις** εἰς ὅλους αὐτούς, ἡ Μακεδονία τελικῶς ἀπέφυγε τὴν ἐθνικὴ τῆς ἀλλοτρίωση.

Ἡ ὑπέρτατη ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς φιλτάτης μας Ἑλληνικῆς Πατρίδας –πὸ εἶναι ὁ ὑπέρτατος Νόμος– θυσία τοῦ Παύλου Μελά συγκίνησε βαθύτατα σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμόν, καὶ ὁ Μακεδονικὸς Ἀγώνας, τοῦ ὁποῖου ὁ μεταστάς, ὡς προελέχθη, ὑπῆρξεν ὁ κύριος ἐμπνευστὴς καὶ πρωτεργάτης, εἰσηλθε μὲ τὸν θάνατόν του εἰς νέαν, πλέον ἔντονον καὶ κρίσιμον φάσιν, μὲ ἐπιστέγασμα τὴν τελικὴν νίκην.

Εἰς ὀλόκληρον τὴν ἑκτασιν τῆς Μακεδονίας ὁ Παῦλος Μελάς ἐγίνε πραγματικὸς θρυλός. **Ὁ** λαὸς μὲ διάφορα δημοτικὰ τραγούδια καὶ θούρια ὕμνησε τὴν θυσίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἐθνομάρτυρος διὰ τὴν διάσωσιν ἀπὸ τὸν ἀφανισμόν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡμεῖς οἱ ἐπιγενόμενοι ὀφείλομεν πρὸς τὸν Παῦλον Μελάν καὶ πρὸς ὅλους τοὺς Μακεδονομάχους –τοὺς ἀξίους αὐτοὺς συνεχιστὰς τῶν εὐκλεῶν Ἀγῶνων τῶν ἐνδόξων προγόνων μας– αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην καὶ ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὸ φωτεινὸ παράδειγμά των πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς πολῦτιμον παρακαταθήκην, τοὺς λόγους πὸ μᾶς ἐκκληροδότησεν ὁ ἀείμνηστος Παῦλος Μελάς:

«Ἡ Μακεδονία εἶναι οἱ πνεύμονες τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄνευ αὐτῶν ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ!».

* * *

Ἡ Μακεδονία ἀπελευθερώθη τὸ 1912, κατόπιν τῆς νικηφόρου προελάσεως τοῦ ἀνδρείου Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ (Α' Βαλκανικὸς Πόλεμος), ἀλλ' ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία περιῆλθε στοὺς Βουλγάρους μέχρι τοῦ 1913, ὅτε ἐξεδιώχθησαν οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (Β' Βαλκανικὸς Πόλεμος).

Μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους κατενεμήθη ἡ Μακεδονία,

παραχωρηθέντος τοῦ βορειοανατολικοῦ τμήματος αὐτῆς περὶ τὶς πόλεις Μελένικο, Νευροκοπίου καὶ Πετρίτσιο στους Βουλγάρους, τοῦ βορείου καὶ βορειοδυτικοῦ περὶ τὶς πόλεις καὶ χωριὰ Ἀχρίδα, Περλεπέ, Μοναστήριο, Νύσσα, Στρώμνιτσα καὶ Δοϊράνη στὴ Νοτιοσλαβία, καὶ τοῦ ὑπολοίπου στὴν Ἑλλάδα.

Ἔτσι, μὲ τοὺς νικηφόρους Βαλκανικοὺς Πολέμους τῶν ἐτῶν 1912-

1913 ἀπελευθερώθη ὁλόκληρη σχεδὸν ἡ Μακεδονία καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀναπόσπαστο τμῆμα τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1913 (28.7/10.8), ἐνωθεῖσα μὲ τὸν ἐθνικὸ κορμό.

Τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Μακεδονίας, μπορούσε νὰ προσβλέπει στὸ μέλλον γεμᾶτο αὐτοπεποίθησι καὶ ὑπερηφάνεια.

Τὸ ἱστορικὸ γεγονός τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Μακεδονίας, τοῦ ὁποίου ἐφέτος εορτάζουμε τὴν 106ῃ Ἐπέτειο, εἶναι διαχρονικῆς σημασίας καὶ συμβολίζει τοὺς πολυετείς Ἀγῶνες καὶ τὶς θυσίες τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴν Ἐλευθερία τους.

Τιμῶντες καὶ μεγαλύνοντες τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος ἡρωϊκῶς ἀγωνισαμένους καὶ εὐκλεῶς πεσόντας Μακεδονομάχους Ἀδελφούς μας, ραίνουμε μὲ δάκρυα τοῦ ἐθνικοῦ πόνου τοὺς πελώριους βωμοὺς τῆς ἀνεξάντλητης Ἑλληνικῆς θυσίας καὶ στεφανώνουμε διὰ τῆς Πανελληνίου Εὐγνωμοσύνης τοὺς ἀπεριττους τάφους τῶν ἡρώων μας, διαβεβαιοῦντες αὐτούς, ὅτι δὲν θὰ παύσουμε ἀγωνιζόμενοι διὰ τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τῆς ἐνδόξου Ἑλληνικῆς μας Φυλῆς.

«Ἀμὲς δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες!».

Ἦθεν, χρέος ὅλων ἡμῶν, εἶναι νὰ τὸ εορτάζουμε μεγαλοπρεπῶς καὶ νὰ προσπίπτουμε εὐλαβικῶς στους ἱεροὺς τάφους ὅλων ἐκείνων τῶν συμπατριωτῶν μας ποὺ βρῆκαν μαρτυρικὸ θάνατο ἀπὸ τὸν Τοῦρκο κατακτητὴ καὶ ἀπὸ τὸν Βούλγαρο κομμитаτζῆ, δίδοντες πρὸς αὐτοὺς τὴν ὑπόσχεσι, ὅτι ἐμπνεόμενοι καὶ καθοδηγούμενοι ἀπὸ τὴν θυ-

Στιγμὲς ἀπὸ τὰ ἐπινίκια τῶν Βαλκανικῶν πολέμων:
Ἑλληνικὲς σημαῖες καὶ γελαστὰ πρόσωπα στρατιωτῶν.
(Ἐπιστολικὸ δελτάριο.
Διαστ. 139x88 χιλ.)

Ἑλληνας στρατιώτης τῶν Βαλκανικῶν Ἀγῶνων στὴν ἀγκαλιά συγγενῶν του, καθὼς ἐπιστρέφει νικητής
(Ἐπιστολικὸ δελτάριο.
Διαστ. 90x139 χιλ.)

σία τους, δὲν θὰ ὑστερήσουμε ἐκείνων – ἂν παραστή ἀνάγκη – πρὸς προάσπισιν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς φιλότατης μας Ἑλληνικῆς Πατρίδος – τῆς Πατρίδος τῶν Πατρίδων – ὅπως ὄραματίσθη αὐτὴν ὁ ποιητής:

«Ὁμορφη, πλούσια, ἄπαρτη καὶ σεβαστὴ καὶ ἀγία!».

Σήμερα, οἱ πόλεις, οἱ κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Μακεδονίας μας παρουσιάζουν ἔργο δημιουργικὸ καὶ πλούσια ἐπιτεύγματα ἐνὸς πληθυσμοῦ ἰδιαίτερος ὑπερήφανου γιὰ τὴν ἔνδοξη καταγωγή του, ἐνὸς λαοῦ ποὺ ἠνωμένος καὶ ὁμόψυχος εἶναι πανέτοιμος γιὰ κάθε θυσία, προκειμένου νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας καὶ τὰ ἀδιαμφισβήτητα καὶ ἀπαραράγραπτα δίκαιά της.

Νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἐδαφικὴ ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία ὡς τεῖχος καὶ προμαχὼν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μὲ τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνες της ἐναντίον τῶν ποικίλων ἐπιβούλων τῆς ἐθνικῆς της κυριαρχίας, ἀπέτρεψε πολλάκις τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔγινε συντελεστὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτιστικοῦ μεγαλείου της.

(*) Ἐφημερ. «Ἐστία», 10-11.8.2019, Τοῦ Κωνσταντίνου Β. Χιώλου, Διδάκτορος Νομικῆς, Ἐπιτίμου Δικηγόρου. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.

